

[K] **VEERTIG JAAR “STRIPGIDS”**

In de jaren zeventig was informatie over stripverhalen in de Vlaamse media een schaars goed. Met *Strippgids* ontstond in 1974 een eerste tijdschrift dat helemaal gewijd was aan het beeldverhaal. Achter de naam *Strippgids* school één naam: Jan Smet. Hij werkte in die tijd in het Turnhoutse stadsarchief en stond bekend als een veelvraat van de strip in al zijn facetten. Smet zag het als een persoonlijke missie ervoor te zorgen dat de strip ernstig zou worden genomen. Door zijn contact met Cees Coenders van de Bredase uitgeverij Brabantia Nostra diende zich de kans aan om een tijdschrift uit de grond te stampen dat volledig gewijd was aan het stripverhaal. Coenders en Smet combineerden strips en informatie over strips vanaf 1974 in de eerste nummers van *CISO Strippgids* (CISO stond voor *Comics Information Service Organisation* en was een al bestaand initiatief van Coenders om oud stripmateriaal te publiceren).

Al snel legden de makers de focus van het tijdschrift op het Vlaamse stripverhaal en verkortten ze de naam tot *Strippgids*. In Nederland had je in die tijd al *Stripschrift* en voor de Franse en Angelsaksische stripwereld bestonden er andere kanalen. Het Vlaamse stripverhaal bleek een braakliggend terrein – het occasionele krantenartikel over Willy Vandersteen of Marc Sleen niet te na gesproken. In de jaren die volgden, doorkruiste Smet het hele land om van een indrukwekkende lijst stripauteurs interviews af te nemen. Naast die interviews vulden beschouwende teksten en een nieuwsrubriek het blad. Juist die laatste rubriek bleek het moeilijkst haalbaar door het lage, driemaandelijke verschijningsritme van het tijdschrift. Zo groeide *Strippgids* vooral via de interviews uit tot een baken van informatie over het stripverhaal in Vlaanderen. Het tijdschrift was bijvoorbeeld het eerste dat de activiteiten aan de buitenwereld toonde van de toen immens populaire Studio Vandersteen. Smet liet naast Willy Vandersteen zelf ook medewerkers aan het woord.

In 1985 hield Jan Smet het voor bekeken. Alle werk dat bij het maken van *Strippgids* kwam kijken, bleek op dat moment niet langer haalbaar voor het kleine team. *Strippgids* was toen echter al meer dan alleen een tijdschrift. In 1977 werd voor de eerste

keer de Stripgidsprijs uitgereikt. Zo wilde Jan Smet een leemte opvullen: er bestond nog geen publieke blijk van erkenning voor Vlaamse stripmakers. De eerste jaren van de Stripgids-prijs leken sterk op een inhaalbeweging. Alle grote namen, zoals Willy Vandersteen of Marc Sleen, werden in die eerste jaren de laureaat. Toch werd de focus van de prijs soms verlegd en stimuleerde men een aankomend talent in zijn verdere ontwikkeling. Al bij de eerste uitreiking van de prijs wijdde men ook een tentoonstelling aan het werk van de winnaar. Na enkele jaren was die tentoonstelling uitgegroeid tot een klein festival: de Stripgidsdagen in Turnhout waren geboren.

Na het verdwijnen van het tijdschrift in 1985 bleef het aanzien van de prijs en het festival stijgen. In 1989 werd een tentoonstelling in de Turnhoutse Warande gewijd aan Bob De Moor – het was de eerste keer dat De Warande als cultureel centrum een centrale rol op zich nam in de organisatie. Patrick Van Gompel, journalist bij de commerciële televisiezender vtm, en Ad Hendrickx, die beiden al jaren meewerkten op de achtergrond, bleken klaar om het roer over te nemen. In 1990 werd de Bronzen Adhemar Stichting opgericht, waardoor de organisatie een grote professionele stap vooruitzette. Ondertussen was ook de Stripgidsprijs al veranderd in de Bronzen Adhemar, een naam die in Vlaanderen gemeengoed zou worden. Het festival breidde zich verder uit tot een twee dagen durend volwaardig Vlaams stripfestival.

Tussen 1985 en 1997 verschenen nog losse vervolgnnummers van *Stripgids*, die telkens als catalogus gepresenteerd werden bij de tentoonstelling over de winnaar van de Bronzen Adhemar. In 1997 werd journalist Toon Horsten aan boord gehaald om mee te schrijven aan nieuwe nummers van wat *De Nieuwe Stripgids* genoemd werd. Er volgden nog zeven nummers. In 2003 verscheen het 39ste en laatste nummer haast heimelijk, als een catalogus bij een tentoonstelling over erotische strips.

In 2005 werd een nieuwe vzw opgericht onder de naam Strip Turnhout. Deze organisatie moest vooral instaan voor het continueren van het festival in Turnhout. Door een initiatief van het Antwerpse provinciebestuur groeide binnen Strip Turnhout parallel het plan voor een nieuw informatief

striptijdschrift. Aan Jan Smet werd de vraag gesteld of *Stripgids* een tweede leven zou kunnen krijgen. Smet was vereerd met de vraag en met Toon Horsten aan het roer als hoofdredacteur (en artistiek leider van Strip Turnhout) kon *Stripgids* uit zijn as herrijzen.

De focus van het tijdschrift kwam wel anders te liggen. Het pionierswerk van Jan Smet had duidelijke resultaten opgeleverd. Het stripverhaal had zich aan het begin van de nieuwe eeuw duidelijk gemanifesteerd als een medium met vele facetten en mogelijkheden. *Stripgids* richtte zijn blik nu resoluut op de wereld. Er waren geen grenzen, zowel geografisch als inhoudelijk kon alles aan bod komen. Horsten schreef het tijdschrift ook niet alleen vol. Zo engageerde hij vanaf het begin regelmatig bekende namen (zoals de Vlaamse communicatie-adviseur Noël Slangen of de Amerikaanse stripauteur Art Spiegelman) om over strips te schrijven of te spreken. Op die manier oversteeg *Stripgids* met gemak de wat beklemmende wereld van de stripliefhebbers en de stripwinkels. Tegelijk vermeed Horsten een al te elitaire koers te varen. Juist die pragmatische en open aanpak wierp vruchten af, want van het begin af aan werd de vernieuwde *Stripgids* door een breed publiek gewaardeerd. Dankzij de inbreng van de provincie werd het tijdschrift bovendien gratis aangeboden via de bibliotheken in de provincie Antwerpen en alle stripwinkels in Vlaanderen.

In 2011 veranderde Strip Turnhout nog een keer van naam. De geest van Jan Smet blijft aanwezig met de keuze voor de naam Stripgids. De organisatie ontvangt nog altijd een subsidie van de Vlaamse Gemeenschap voor de promotie van het beeldverhaal in Vlaanderen via de drie centrale pijlers: het festival, het tijdschrift en de Bronzen Adhemar-prijs. Verder werd een Vlaams Documentatiecentrum voor de Strip opgericht in de stadsbibliotheek van Turnhout (niet toevallig ook in cultuurcentrum De Warande gevestigd). De Bronzen Adhemar kreeg ondertussen (in 2003 al) de officiële ondertitel Vlaamse Cultuurprijs voor de Strip. Ook de derde pijler van Jan Smets erfenis blijft onverminderd actueel: de Stripdagen vinden nog altijd om de twee jaar plaats en staan bekend als het grootste festival over stripverhalen in Vlaanderen.

In een jubileumjaar als 2014 was de tijd rijp voor *Vlaamse Reuzen*: een compilatie in boekvorm van de meest markante interviews die Jan Smet en Toon Horsten in al die jaren afnamen van het kruim van de Vlaamse stripauteurs. Als kers op de taart zijn ook de interviews met Dick Matena (eigenlijk een halve Vlaming) en de Fransman Jacques Tardi (van o.a. *Isabelle Avondrood* en *Loopgravenoorlog*) aan de bundel toegevoegd. *Vlaamse Reuzen* bewijst dat de pioniersdrift van Jan Smet ook na zoveel jaren boeiende lectuur blijft. Smet is geen objectieve, afstandelijke interviewer. In zijn teksten laat hij regelmatig zijn mening blijken over een antwoord van een auteur. Dat levert behoorlijk openhartige interviews op die soms een ontluisterend, maar steeds een menselijk beeld schetsen van de geïnterviewde. In dat opzicht is het interview met Tardi de enige valse noot in het boek. De interviewer was Ferry, auteur van reeksen als *Ian Kaledine* en *De Kronieken van Panchrysia*. Hij toont zich net iets te fel de bewonderaar, waardoor je niet erg veel over Jacques Tardi te weten komt. Eigenlijk biedt het

interview een goed beeld van de interviewer, eerder dan van de geïnterviewde.

Dit punt van kritiek verzinkt evenwel in het niets bij de overvloed aan informatieve en vlot lezende interviews die dit boek bevat. *Vlaamse Reuzen* is een gepast eresaluut aan Jan Smet. Tegelijk maakt het ons opnieuw bewust van de belangrijke promotie van het beeldverhaal die al veertig jaar gevoerd wordt vanuit Turnhout. Stripgids is een beest met vele koppen: een tijdschrift, een prijs, een festival en nu ook een ondersteunende organisatie. Elk van die koppen vervult met verve de rol van gids. Iedereen die van strips houdt, laat zich maar al te graag door hen op sleeptouw nemen.

MARC BASTIJNS

www.stripgids.org

JAN SMET & TOON HORSTEN, *Vlaamse Reuzen. De complete Stripgids-interviews 1974-2001*, Vrijdag, Antwerpen, 2014, 432 p.